

Rat i revolucija

Camillo Berneri

1937

Republika se rodila aprila 1931. iz jedne skoro mirne političke revolucije. Jedan španjolski socijalistički vođa je primijetio kako ta revolucija "no habia removido las entranas del pais".¹ Narodne mase su bile prevarene od Republike, socijalno nekonsolidirane, koja je propustila dati zemlju seljacima. Agrarna reforma izglasana u Kortežu povlačila se u malim količinama.

Oktoobra 1934. činilo se da jedan andaluški seljak izražava mišljenje milijuna svojih sunarodnjaka rekavši Bertrandu de Jouvenelu: "Socijalisti su obećali da ćemo dobiti zemlju. Govore nam da je provedba agrarne reforme vrlo komplicirana stvar, a mi još uvijek radimo za tri pezete na dan".

Republika je, također, iznevjerila i narodne mase u gradovima. Ernestu Toleru (Ernest Toller), koji ga je upitao o njegovom mišljenju o Republici, jedan je radnik iz Barselone dao ovakav odgovor: "To je još uvijek stari pas sa novom ogrlicom«.

Republika koja se želi potvrditi kao društveno progresivna, trebalo bi da bude politički vrlo postojana da ne bude dovedena u opasnost od fašističke pobune. Slaba kao starateljica kapitalističkih interesa i slaba kao emancipatorska sila proletarijata, Republika je postala historijski sukriovac fašizma u svojoj tvrdoglavosti traženja ravnoteže putem kombinacija vlade umjesto konsolidiranja putem postojane socijalističke politike.

Kad je izbila fašistička pobuna, jedino je Republika mogla politički polarizirati sve avangardne političke partije i sindikate jer je izgledalo da je ona, oslobođena od vidljivih reakcionarnih infiltracija, jedini rov koji će odoljeti napadu konzervativnih snaga.

Nije toliko bila prihvaćena vlada koliko država kao neophodno potreban organ združivanja različitih formacija obrane i novih administrativnih organa, također i kao centar regulacije i ujedinjenja raznih političkih snaga ljevice.

Pod prividnim jedinstvom skrivala se uobičajena praksa. Sa jedne su strane bili "lojalisti", ili najjednostavnije republikanci, više ili manje progresisti. Bliski ovima bijahu socijaldemokrati koji su borbu između fašizma i socijalne revolucije reducirali na građanski rat između fašizma i "anti-fašizma". A sa druge strane, anarhisti i proleterske elite, i jedni i drugi uvjereni kako parola "iskoristiti rat" ima pozitivan smisao samo kao indikacija aktualnog cilja, odgovarajućeg apsolutnoj životnoj potrebi svih partija i sindikalnih organizacija ljevice, a također i društvenog i političkog progresa nacije, ali ne kao reduciranje socijalne revolucije na "rat između Madrida i Burgosa" te "rat između Azanjine (Azana) Republike i Frankove (Franco) vlade".

"Rat" u Španjolskoj je "građanski rat", dakle političko-socijalna oružana borba. I to je tim više što se u tom građanskom ratu ne radi o običnim strankama koje ratuju između sebe, sa nedostatnim uporištima, sa životima građana u skoro zatvorenom području. Ratovanje između Frankovih i Azanjinih partizana bi moglo predstavljati dovoljne analogije sa "ratom", ali ne i sa oružanom borbom u kojoj su obavezne socijalne tekovine u Kataloniji, Aragonu i Levantu; oružanom borbom u kojoj bi pobjednici promijenili čitav život nacije u određenom ekonomskom i političkom smjeru; borbom koja se ne bi završila povlačenjem trupa nego odlaskom poraženih.

Priroda i širenje konflikta, načini razvoja, neizbježni uvjeti njegova rješenja čine da je to u Španjolskoj "rat" po svojim aspektima oružane borbe, ali je u svojoj biti "socijalna revolucija".

Rat vodi proletarijat borbom protiv buržoazije, visokog klera, i vojnog staleža, i "c'est l'argent qui fait la guerre", kako kažu francuzi.

¹ "nije pomaknula unutrašnjost zemlje"

Teret rata ne može nikoga pogoditi više nego buržoaziju i mora, dakle, biti i na teret nove "ratne ekonomije". Jedna snažna "ratna industrija" ima kao neophodan uvjet "ratnu ekonomiju", koja, da bi bila "ekonomija" mora, kao svrhu i apsolutni "ratio", imati opću korist.

Prehrambeni, monetarni i svi ostali ekonomski problemi nisu "ekonomski" rješivi ako ne potisnu interese društvenih klasa. Ali ne treba pasti u grešku, suprotnu onoj konzervativaca, u ime potrebe za pobjedom u ratu, u socijalistički ekstremizam koji se inspirira, ne toliko neizbježnošću oružane borbe, koliko programatskim formulama, u svrhovitosti koje se događaju. Plodna pozicija je pozicija "centraliste". Razjasnit ću je, da izbjegnem dvosmislenost, očiglednim primjerom. Mislim kako je socijalizacija krupne i srednje industrije "ratna nužda", neophodno potrebna provedba "ratne ekonomije". Postoje antifašisti koji su uvjereni kao i ja, ali koji za razliku od mene, nisu, u načelu, kolektivist. Zastupajući "aktualnu potrebu" socijalizacije krupne i srednje industrije imat ću istomišljenike i eventualno suradnike u antifašistima.

Imam, naprotiv, velike rezerve prema ekonomskoj svrsishodnosti socijalizacije sitne industrije u odnosu na "ratnu nuždu" i prisiljen sam diskutirati sa drugovima koji bi htjeli maksimalno proširiti industrijsku socijalizaciju.

Svoju poziciju zovem pozicijom "centraliste". Desno su oni koji se protive socijalizaciji, a lijevo su oni koji su skloni apsolutnom načinu. Sa maksimalističkim tendencijama, u sredini se nalazim u društvu sa, pored svih kolektivista koji misle kao ja, svim onim antifašistima koji smatraju nezaobilaznom jednu postojanu ratnu ekonomiju i koji podržavaju socijalizaciju krupne i srednje industrije kao glavni faktor takve ekonomije. Pozicija centraliste ne vodi računa samo o usko ekonomskim i aktualnim razlozima, koji idu u prilog tolerantnosti u pogledu sitne buržoazije, nego i o psihološkim razlozima.

Ruska sitna buržoazija se od 1917. do 1920. borila rame uz rame sa proletarijatom, u Ruhrskoj pobuni marta — aprila 1920. Sitna buržoazija se okupila protiv Kappa i protiv Reichwehra, oktobra 1934. Sitna buržoazija je uzela učešća u pobuni u Madridu i Kataloniji, isto tako i u asturijskoj pobuni. Danas se, u ratu protiv fašizma, trebamo prisjetiti kako su seljaci minimalno učestvovali u socijalističkoj pobuni oktobra 1934. jer su bili razočarani izostankom privredne reforme, a kako je jula 1936. oružana intervencija Rabassairesa bila jedan od odlučujućih faktora poraza fašizma u Kataloniji.

Između konzervativnih objašnjenja Kabalera (Caballero) i određenih doktrinarno marksističkih kritika o mogućnostima C.N.T.² i F.A.I.³ mislim da bi bilo pravilno i uputno postavljanje problema "ratne ekonomije", koje bi, najjednostavnije, bilo "racionalno".

Takvo postavljanje problema neće, stvarno, uspostaviti mostove između upravljačkih područja P.S.U.C-a,⁴ nas i P.O.U.M-a,⁵ ali može pojednostaviti iskren i djelotvoran sporazum između svih antifašističkih i, u drugom redu, užu suradnju među iskrenim socijalistima.

² Nacionalna konfederacija rada

³ Iberijska anarhistička federacija

⁴ Ujedinjena socijalistička partija Katalonije (komunistička)

⁵ Ujedinjena marksistička radnička partija

Anarhistička biblioteka
Anti-Copyright

Camillo Berneri
Rat i revolucija
1937

Prevod: Oliver Kurtović. Prevedeno iz: "Guerra di classe" br. 13, od 21. aprila 1937. Izvor
prevoda: časopis Vidici, br. 229, 1984, str. 33-36.

anarhisticka-biblioteka.net